Vlaams Parlement

589 (2020-2021) – Nr. 1
ingediend op 21 december 2020 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
uitgebracht door Johan Deckmyn en Karl Vanlouwe

over het verslagmoment
van de Europese Raden
van oktober 2020

verzendcode: BUI

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:
Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Gwendolyn Rutten, Emmily Talpe;
Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:
Maaike De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Marino Keulen, Bart Tommelein;
Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:
Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting door Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie 4
   1.1. Europese Raad van 1 en 2 oktober 4
   1.2. Europese Raad van 15 en 16 oktober 6
   1.3. Vooruitblik op de informele Raad van 29 oktober 7
2. Vragen van de leden 7
   2.1. Interventie van Johan Deckmyn 7
   2.2. Interventie van Karl Vanlouwe 8
   2.3. Interventie van Karin Brouwers. 10
   2.4. Interventie van Emmily Talpe 11
3. Antwoorden van Axel Buyse 12
   3.1. Solidariteit met Frankrijk 12
   3.2. Wit-Rusland 12
   3.3. Cyberspionage 12
   3.4. Ontzegging tot de Belgische delegatie 13
   3.5. Uitslag brexit 13
   3.6. Aanpak COVID-19 13
   3.7. Nationale herstelplannen 14
   3.8. Brexit Adjustment Reserve 14
   3.9. De houding van de lidstaten ten aanzien van Turkije 15
   3.10. Europees herstelplan 16
   3.11. Klimaatdoelstellingen 16
   3.12. Europese ID 17
   3.13. Politieke strategische sturing 17
   3.14. Schuldherziening Afrika 17
   3.15. Gestructureerde COVID-19-aanpak 17
   3.16. Timing brexit 18
   3.17. Rechtstaatconditionaliteit 18
   3.18. Uitbreiding staatssteun 18
   3.19. China 18
   3.20. Fysieke Raad van 15 en 16 oktober 19
Gebruikte afkortingen 20
Bijlage: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op 27 oktober 2020 bracht Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie (EU), in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme verslag uit over de Europese Raden van de maand oktober.

(De vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

1. Toelichting door Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie

Axel Buyse brengt een overzicht van de werkzaamheden van de Europese Raad en vraagt om de Leidersagenda 2020-2021 aan het verslag toe te voegen. Daarin staat een overzicht van die onderwerpen waar de Europese Raad zich het komende jaar mee bezig zal houden. De Leidersagenda 2020-2021 van de Europese Raad is te vinden op de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be.

Hij rapporteert over de twee raden die plaatsgevonden hebben en werpt een blik vooruit op de informele Raad van 29 oktober die waarschijnlijk hoofzakelijk aan de coördinatie van de COVID-19-bestrijding binnen Europa gewijd zal zijn, tenzij er een doorbaak komt in de brexitonderhandelingen.

1.1. Europese Raad van 1 en 2 oktober

De Raad van 1 en 2 oktober handelde over buitenlandse aangelegenheden en over de economische basis van de Europese Unie. Het was een buitengewone Raad, gezien de hoogdringendheid van bepaalde thema's.

Kanselier Angela Merkel heeft op die Raad ook voorgesteld om de Europese regeringsleiders voortaan om de tien dagen bijeen te laten komen om de COVID-19-coördinatie verder te verfijnen.

De eerste Europese Raad op 1 en 2 oktober heeft zich gebogen over de gevaarlijke situatie in het oostelijke Middellandse Zeegebied, ontstaan als gevolg van het eigengereide internationale optreden van de Turkse president Erdogan. De Europese Raad heeft de solidariteit met Griekenland en Cyprus herbevestigd.

Veel van de problemen in die regio hebben te maken met de gasboringen van Turkije en de wijze waarop Turkije zijn maritieme rechten heeft gedefinieerd met een kaart die een groot deel van de normale economische zone, en zelfs delen van de twaalfmijlszone op zee van Griekenland en Cyprus inpalmt. Die gevaarlijke situatie heeft in het verleden al een paar keer tot een open oorlog geleid. Turkije en Griekenland zijn lid van de NAVO. De NAVO probeert olie, niet op het vuur, maar op de golven te gooien. Dat werkt niet altijd even goed, ondanks het feit dat de Europese Unie naast de stok die men achter de deur houdt, ook lekkers voor Turkije heeft: een aanbod om op een positieve manier de Turks-Europese agenda in te vullen.

Er was ook nog het conflict in Nagorno-Karabach, waarover in het Vlaams Parlement een resolutie is aangenomen (*Parl.St.* Vl.Parl 2020-21, nr. 486/1), bestemd voor de Europese Commissie (EC).

Verder kwam de 'camembertoorlog' tussen Turkije en Frankrijk ter sprake. Die is het gevolg van de wijze waarop president Emmanuel Macron gereageerd heeft op de aanslag op de leraar die tijdens een pedagogisch project Mohammedkarikaturen had getoond. Turkije heeft met een boycot van Franse producten gedreigd. Tal van Europese lidstaten hebben tijdens de bijeenkomst van de Raad hun solidariteit met Frankrijk betuigd. Die situatie staat niet los van de expliciete steun die Frankrijk

deze zomer al aan Griekenland en Cyprus gaf, rond de Turkse 'illegale' gasboringen. Frankrijk reageerde toen met militair machtsvertoon.

In die situatie was het lastig om een positieve agenda met Turkije te ontwikkelen, hoewel het voor iedereen duidelijk is dat een of andere vorm van samenleving met Turkije mogelijk moet zijn, zoals dat met andere lastige klanten in onze geopolitieke omgeving het geval is.

Zo'n moeilijke relatie heeft de EU ook met Wit-Rusland waar de zaken ook nog altijd niet ten goede zijn gekeerd, ondanks een voorstel van de Europese Unie op de Raad van 1 oktober om Wit-Rusland met een economisch hulpprogramma te hulp te komen als het land zich in een democratische richting zou ontwikkelen en men duidelijkheid zou scheppen over de verkiezingen die geleid hebben tot de heraanstelling van de huidige president.

Op China is Axel Buyse in het vorige verslagmoment ingegaan. Over de situatie in Rusland wijst hij op de bizarre wijze waarop men met dissidenten zoals Aleksej Navalny omspringt. Intussen blijkt dat die vergiftigd is met een goedje dat alleen in bijzonder gespecialiseerde oorlogslaboratoria gemaakt kan worden. Europa roept Rusland op om samen te kijken wie ervoor verantwoordelijk geweest is in het OPCW, de internationale Organisatie voor het Verbod op Chemische Wapens, gevestigd in Den Haag.

Andere thema's op de Europese Raad waren de eengemaakte markt, het industriebeleid en de digitale transformatie, waarop Axel Buyse tijdens het vorige verslagmoment ingegaan is (*Parl.St.* Vl.Parl. 2020-21, nr.507/1).

Wat de economische ontwikkelingen betreft, stond het begrip strategische autonomie van Europa centraal: in welke mate kan Europa zich voor zijn strategische goederen zelf bedruipen? De vraag daarbij is wat men onder strategische goederen verstaat. Voor de meeste landen bijvoorbeeld is het duidelijk dat de spitstechnologie rond de toekomstige 5G-gsm-netwerken daaronder valt. Over andere zaken is men het nog niet eens. De Europese Raad heeft de EC de opdracht gegeven om een kaart op te maken van wat er onder dat voornamelijk door Frankrijk gepropageerde begrip 'strategische autonomie' moet vallen. Op welke vlakken zijn de Europese lidstaten overdreven afhankelijk van een buitenlandse partner op industrieel vlak? De Vlaamse Regering pleit er in elk geval voor om alvast het begrip 'open strategische autonomie' te hanteren, om duidelijk te maken dat dit niet tot vormen van Europees protectionisme mag leiden.

Daaraan wordt ook het idee gekoppeld om een nieuwe industriële strategie te ontwikkelen. Daarin staan de 'Important Projects of Common European Interest' (IPCIE) vrij centraal, ook voor Vlaanderen. Een IPCIE is een belangrijk project van Europees gemeenschappelijk belang, zoals de ontwikkeling van hoogwaardige batterijen voor de elektrificatie van ons wagenpark. Er is ook een tweede IPCIE over waterstof in de maak. Minister Hilde Crevits schaart zich alvast namens Vlaanderen achter die ontwikkeling van een gemeenschappelijk H2-cluster, extra ondersteund door de Europese Unie.

Ook de digitale transitie is besproken. Nog eind dit jaar komt er regelgeving over de digitale diensten en er wordt een digitaal kompas uitgetekend met de concrete ambities van de Europese Commissie tegen maart 2021. Zaken zoals kwantumcomputers en nieuwe technieken zoals blockchain zullen daarbij aan de orde zijn.
Op de Raad van 1 en 2 oktober heeft Charles Michel, voorzitter van de Europese Raad, ten slotte de Leiderschapsagenda 2020-2021 vrijgegeven met een overzicht van de belangrijke onderwerpen voor de komende maanden.

1.2. Europese Raad van 15 en 16 oktober

Tijdens de Raad van 15 en 16 oktober werd de spreker andermaal niet toegelaten tot de Belgische delegatie, in tegenstelling tot wat minister-president Jan Jambon had gevraagd en verhoopt. De reden die daarvoor werd opgegeven, waren de COVID-19-maatregelen, waarbij de Belgische delegatie klein gehouden moest worden. De spreker kreeg wel twee keer post factum een briefing van de Belgische permanente vertegenwoordiger bij de EU, maar dus niet van federaal premier Alexander De Croo die er aanwezig was. Beïnvloeding van Belgische onderhandelingsposities op het moment zelf is op die manier wel niet mogelijk, al gaat er aan elke Europese Raad een overleg over intrafederale politieke afstemming op DGE-niveau vooraf. Op een dergelijke bijeenkomst, georganiseerd door de directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE) van de FOD-Buitenlandse Zaken, zijn de Federale Regering, maar ook de deelstaatregeringen betrokken, via kabinetsmedewerkers.

Op de Europese Raad van 15 en 16 oktober is een stand van zaken opgemaakt van de onderhandelingen met het Europees Parlement over het meerjarig financieel kader (MFK). Dat is het budget voor alle Europese instellingen voor de komende zeven jaar, eind juli door de Europese Raad vastgelegd. Het Europees Parlement heeft geen amenderingsrecht, maar kan het eindresultaat zoals het is voorgelegd door de Europese Raad aannemen of verwerpen. Dat belet niet dat er een discussie over lichte aanpassingen aan de gang is tussen de Raad van de EU en de Europese Commissie aan de ene kant en het Europees Parlement aan de andere kant.

De Europese parlementsleden kunnen inderdaad opmerkingen formuleren en aanpassingen aan het MFK voorstellen. Zo heeft Johan Van Overtveldt, die de onderhandelingen namens het Europees Parlement leidt, aan de Europese Raad voorgesteld om bovenop het vastgestelde bedrag, 37 miljard euro toe te voegen aan middelen voor diverse Europese programma's, zoals Horizon 2020 en het Erasmusprogramma, programma's die ook voor Vlaanderen van groot belang zijn. Dat voorstel heeft een geringe kans op slagen, want dat zou betekenen dat de Europese Raad opnieuw moet bijeenkomen om zijn eigen besluiten open te breken, wat wellicht niet gebeurt. Te verwachten is dat men op een voorzichtig compromis landt, waarbij nog wel een miljard euro te vinden is via een creatieve boekhoudmethode. Wellicht worden er ook een aantal afspraken gemaakt over het vinden van nieuwe eigen middelen voor Europa.

Naast het MFK werd er een stand van zaken van de brexit gegeven, die zich in een cruciale onderhandelingsfase bevindt. De Vlaamse brexitexperts melden dat het bijzonder merkwaardig is dat de Britse pers helemaal niet meer lekt, of tenminste dat de Britse politiek geen lekken meer organiseert naar de Britse pers. Dat zou erop kunnen wijzen dat er op dit ogenblik zeer zwaar onderhandeld wordt en dat er binnenkort misschien iets uit te bus komt.

Volgens de spreker mogen we geen overdreven hoge verwachtingen stellen, maar een akkoord is altijd beter dan geen akkoord. Hoe dan ook, voor Vlaanderen is de brexit altijd een verlies.

Ook kwam de Brexit Adjustment Reserve ter sprake, een fonds van 5 miljard euro dat in het kader van het MFK is afgesproken om de landen te ondersteunen die het meest door de brexit getroffen worden. De Vlaamse en de Belgische diplomatie hebben er mee voor gezorgd dat dit fonds er gekomen is. Vanuit Vlaanderen is men er zeer proactief mee bezig. Men heeft de Europese Commissie verdeelsleutels voor het fonds voorgesteld die voor Vlaanderen voordelig zijn. De belangrijkste voorgestelde verdeelsleutel slaat op de handelsintensiviteit van de lidstaten: hoe intenser je handelsrelatie is met het Verenigd Koninkrijk, hoe meer je aanspraak zou moeten kunnen maken op die brexitreserve. Op dit ogenblik ziet het er tamelijk

positief uit. Men moet alles aangrijpen om de sectoren en regio's in Vlaanderen die het hardst getroffen zullen worden, zoveel mogelijk bij te staan.

Op 15 en 16 oktober werden ook de klimaatdoelstellingen om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen, besproken. Men wil tegen 2030 de vermindering van de uitstoot met 40 procent optrekken tot een vermindering van de uitstoot met 55 procent, met de hoop om in 2050 in een koolstofneutrale omgeving te kunnen leven. Dat debat verloopt niet alleen Europees, maar ook binnen België. Binnenkort is er overleg tussen het kabinet van minister Zuhal Demir en de federale top van de Permanente Vertegenwoordiging, om de vragen die men in Vlaanderen heeft ter zake even te verduidelijken. Hoewel men in andere EU-landen ook ja zegt tegen die 55 procent, blijven er toch problemen die uitgediscussieerd moeten worden. Oostenrijk en Luxemburg bijvoorbeeld verwerpen radicaal de mogelijkheid om ook kernenergie in te schakelen in de berekeningen voor de verminderde uitstoot. Binnen België is dat nog altijd een gevoelig punt, gezien de voorziene kernuitstap in 2025. Maar de kernuitstap is natuurlijk nog een veel groter probleem voor Frankrijk, Polen en Zweden die ook op kernenergie inzetten. Deze kwesties leven naar aanleiding van de afspraak over de 55 procent. Het is algemeen geweten dat het Europees Parlement voor een uitstootvermindering van 60 procent gaat, maar dat voorstel maakt weinig kans.

COVID-19 komt op elke Europese Raad aan bod, maar op een weinig gestructureerde manier volgens de meeste diplomaten. Er is te veel aandacht voor anekdotes en de situatie in eigen land, en het ontbreekt aan een strategische aanpak voor de problemen. De Belgische diplomatie is op dit ogenblik hard aan het werk met een poging om de volgende informele Europese Raad op 29 oktober, die praktisch uitsluitend aan COVID-19 gewijd zal zijn, gestructureerder te doen verlopen.

Ten slotte werd er op 16 oktober ook gepraat over de relaties met Afrika en het grote belang daarvan op middellange termijn, gezien de demografische groei die Afrika op dit ogenblik doormaakt.

1.3. Vooruitblik op de informele Raad van 29 oktober

Op de agenda van de informele Raad van 29 oktober staat dus vooral COVID-19, tenzij er witte rook over de brexit is, wat de spreker weinig waarschijnlijk acht. Hij hoopt dat de coördinatie van de quarantaine gestructureerder wordt aangepakt. Op dit ogenblik moet men bij terugkeer uit een land uit de rode zone of bij een app met een alarmerend kleurtje acht dagen, veertien dagen of zelfs drie weken binnenblijven. Die situatie moet gelijkgeschakeld worden.

Het is ook nodig om afspraken te maken over grensoverschrijdend contactonderzoek, en in welke mate ook de apps grensoverschrijdend werken.

De teststrategieën en de beoordeling van de testmethodes zouden duidelijk gesteld moeten worden. Axel Buyse denkt concreet aan het debat bij ons over de snelle testmethodes die onder andere door IMEC op dit ogenblik ontwikkeld worden.

Ter sprake komt ook een tijdelijke beperking van niet-essentiële reizen naar de Europese Unie, en tot slot wil men het hebben over de stand van zaken van de ontwikkeling en distributie van de vaccins die eraan komen.

2. Vragen van de leden

2.1. Interventie van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn vindt het goed dat de Europese Raad zich solidair opstelt met Griekenland en Cyprus als het over het eigengereide optreden van Erdogan gaat,

maar hij vraagt zich meteen ook af hoe het met de solidariteit met Frankrijk zit. Verschillende staten hebben zich al heel solidair opgesteld met Frankrijk, maar volgens hem moet er een formeel Europees standpunt ingenomen worden waarin de houding van Turkije veroordeeld wordt. Verder is hij van oordeel dat Europa een definitief standpunt moet innemen over de toetreding van Turkije tot de Europese Unie, een zaak die al lang aansleept. Volgens hem is er nu toch een duidelijk argument om aan de Turkse staat te stellen dat zijn houding helemaal duidelijk maakt, dat er een point of no return is bereikt. Hij vraagt aan de vertegenwoordiger of hij informatie heeft over het standpunt van Europa in deze kwestie.

Over de situatie in Wit-Rusland heeft hij de indruk dat Europa zich in een standstill bevindt.

Een ander punt dat op de Raad van begin oktober besproken is, zijn de nieuwe digitale wetten over onder andere de legistieke omkadering van grote ICT-projecten. Voor hem is het heel duidelijk dat Europa zich moet beschermen tegen industriële spionage. Hoe zit het daarmee? Bij spionage denkt hij meteen aan China, bij uitstek het land dat zich daarin specialiseert.

De spreker betreurt het dat Axel Buyse niet toegelaten is tot Belgische delegatie van de Europese Raad van 15 en 16 oktober. Het excuus van COVID-19-maatregelen vindt hij niet kunnen en moet aangekaart worden. Hij neemt aan dat Axel Buyse toch een standpunt ingenomen heeft ten opzichte van derden en ook ten opzichte van de federale overheid. De uitsluiting kan niet, want dat is de federale ordening van deze zaak niet serieus nemen. Hij kondigt aan dat hij er vragen over zal stellen.

Johan Deckmyn bevestigt dat we nu in een cruciale fase van de brexit zitten. Hij hoopt natuurlijk samen met de vertegenwoordiger dat de aanwijzingen zoals het gebrek aan perslekken er inderdaad op wijzen dat men finaal zwaar aan het onderhandelen is. Ook hoopt hij dat er eindelijk nog iets uit te bus komt, maar eigenlijk vreest hij ervoor. Volgens hem komt Vlaanderen er sowieso niet beter uit. Hij houdt zijn hart vast voor de visserij. Michel Barnier heeft aangegeven dat er misschien mogelijkheden tot een compromis waren, maar een compromis is sowieso in het nadeel van Vlaanderen. Volgens hem moeten we daarop voorbereid zijn. Een compromis is misschien slecht, maar toch nog beter dan niets. Hij hoopt dat de onderhandelaars het maximale eruit kunnen halen.

De initiatieven in de COVID-19-aanpak ten slotte moeten Europees gestructureerd worden. De grensoverschrijdende aanpak is zeer belangrijk. Hij heeft een gelijkaardig debat meegemaakt in een van de commissies van het Benelux-parlement. Daar was een discussie over de grensoverschrijdende aanpak waaruit bleek dat er tussen staten individuele afspraken gemaakt worden. Men moet dan natuurlijk ook het aspect van de solidariteit afwegen ten opzichte van de soevereiniteit. Hij beseft dat dat een moeilijke discussie is. Zijn partij is voorstander van soevereiniteit. Maar wil natuurlijk heel solidair zijn en dat element moet in het debat meegenomen worden.

2.2. Interventie van Karl Vanlouwe

Ook *Karl Vanlouwe* betreurt het dat Axel Buyse niet was toegelaten tot de Belgische delegatie, al is dat in het verleden meermaals gebeurd. Ook hij zal daar vragen over stellen, want het is onaanvaardbaar.

Bij een vorig verslagmoment (*Parl.St.* Vl.Parl 2020-21, nr. 507/1) is gezegd dat er voor het Europese herstelfonds een taskforce werd opgericht met ambtenaren uit de diverse lidstaten om de verschillende nationale herstelplannen, waarvoor richtlijnen zijn uitgewerkt, door te lichten. De inbreng van Vlaanderen verloopt via een

werkgroep die haar inbreng zou doen in het Belgische herstelplan. Wat is de stand van zaken op het intra-Belgische niveau en op het niveau van de taskforce die de doorlichting van de verschillende nationale herstelplannen voor haar rekening neemt? Hij benadrukt dat de economische situatie in België sterk te lijden heeft onder COVID-19, nog meer nu de maatregelen verstrengd zijn.

Voor de brexit is het erop of eronder de komende dagen. De Brexit Adjustment Reserve staat inderdaad in de steigers. Is er al meer duidelijkheid over de verdelingscriteria voor de 5 miljard euro voor de landen die het meest getroffen zijn? Het gaat dan onder meer om Vlaanderen, België, Nederland en Ierland.

Voor de verdeling binnen België is het de logica zelf dat Vlaanderen zijn gerechtvaardigd deel krijgt. De spreker verwijst naar de export naar het VK (85 procent van de Belgische export is Vlaams) vanuit de haven van Zeebrugge, waar er een overslag is van 55 procent naar het VK, en ook vanuit de haven van Antwerpen. Hoewel de laatste haven van een andere categorie is dan Zeebrugge, moet men vaststellen dat beide havens onder zware druk staan. Hij vermeldt ook de verschillende kmo's in Vlaanderen, zeker in West-Vlaanderen, die exporteren naar het VK. Het gaat om diepvriesproducten, textiel enzovoort. Er zijn bedrijven in West-Vlaanderen die bijna uitsluitend aan het Verenigd Koninkrijk leveren. Niet alleen binnen België moet er loyauteit zijn, maar ook tussen de lidstaten als het over de verdeling van middelen van de Brexit Adjustment Reserve gaat, benadrukt hij.

Turkije is ondertussen meer dan twintig jaar kandidaat-lidstaat en krijgt jaarlijks aanzienlijk pretoetredingssteun. Had Axel Buyse vorige keer letterlijk gezegd dat er geen enkele Europese lidstaat eigenlijk nog serieus aan denkt om Turkije op korte termijn op te nemen als 28e lidstaat? Maar men aarzelt ook om die onderhandelingsgesprekken op te zeggen, stelt hij vast. Het Vlaams Parlement heeft een jaar geleden gevraagd om de onderhandelingen met Turkije stop te zetten. Volgens Karl Vanlouwe gaat het van kwaad naar erger in Turkije. Er is niet alleen de zogenaamde 'camembertoorlog', er zijn ook de persoonlijke beschuldigingen van president Erdogan aan president Emmanuel Macron. Er is verder de tussenkomst van Turkije in het conflict in Artsakh in de enclave Nagorno-Karabach waarbij men weet dat er jihadistrijders via Turkije zijn ingezet in dat conflict. Op die manier importeert men het jihaditerrorisme in het conflict over een Armeens gebied tussen Armenië en Azerbeidzjan. Hoe ziet Axel Buyse de standpunten over Turkije bij de andere lidstaten evolueren? Zijn er nieuwe verhoudingen nu de Franse president heeft gereageerd op de uitlatingen van president Erdogan? Hij meent dat vooral Duitsland de relatie met Turkije strategisch wil behouden. Hij vraagt of Axel Buyse de reacties aan Turkse kant kent. Hier ziet men soms alleen maar het regime, terwijl bekend is dat daar ook een stevige oppositie bestaat.

Wat is de houding van de lidstaten van de EU over het interne NAVO-conflict met betrekking tot de aankoop van Russische afweersystemen?

Dat zijn eigenlijk de drie recente conflicten met Turkije, de gasboringen en het conflict met Griekenland te buiten gelaten. Er is ook het jarenlang aanslepende conflict met Cyprus. Met welke EU-lidstaten, met welke NAVO-partners en met welke buren heeft Turkije eigenlijk geen conflict?

Voor de Recovery and Resilience Facility moet Vlaanderen ook een lijst met prioriteiten opstellen. Daarover moet een gesprek worden aangegaan met de federale partner en ook met de andere deelstaten om te komen tot een eerlijke verdeelsleutel. Wat is de stand van zaken in dit dossier?

2.3. Interventie van Karin Brouwers

Karin Brouwers gaat in op de klimaatdoelstellingen die verscherpt zouden worden en waaraan de Belgische staat ook steun zou geven, hoewel dat nog niet helemaal duidelijk is. België heeft gezegd dat er nog intra-Belgisch overleg nodig is, en ze gaat ervan uit dat er nog geen positie is ingenomen. Ze vindt het dan ook goed dat het kabinet van minister Zuhal Demir binnenkort contact zal hebben met de federale kopstukken binnen de Permanente Vertegenwoordiging bij de EU. Maar hoe gaat het verder als er op intra-Belgisch niveau geen consensus komt?

Over de digitalisering is al bekend dat er een speciale wet en een digitaal kompas op stapel staan, maar ook zou het idee geopperd zijn om een Europese ID-kaart te ontwikkelen waardoor burgers in staat zijn om overal in de Europese Unie gemakkelijk en veilig toegang krijgen tot een digitale overheidsdienst. Hoe staan de lidstaten daartegenover? Gaat de EU daarmee door en wanneer komen er concrete voorstellen?

Op het vlak van buitenlands beleid stelt ze vast dat de Europese Unie nog altijd een te zwakke positie heeft. De Europese Unie zou nochtans een belangrijke rol kunnen spelen op internationaal vlak, maar dan zou er meer strategische sturing moeten komen vanuit de Raad, waarvan bij het begin van deze vergadering gezegd is dat die het belangrijkste orgaan op dit ogenblik is. Volgens haar zou er een mogelijkheid moeten bestaan om te werken met een gekwalificeerde meerderheidsbesluitvorming over buitenlands beleid, zeker voor deelonderwerpen van buitenlands beleid zoals sancties en verklaringen daarover na een Europese Raad. Want op dit ogenblik kunnen een of meerdere lidstaten dit blokkeren. De sancties naar aanleiding van de situatie in Wit-Rusland werden bijvoorbeeld onlangs geblokkeerd door Cyprus. Ze wil weten hoe Axel Buyse daartegenover staat en of dat een realistisch idee is.

Volgens haar zou de EU meer kunnen wegen op het geopolitieke gebeuren.

In de twee vorige Europese Raden is er gesproken over Turkije, maar over de toetredingsonderhandelingen over Turkije is er tot dusver niet officieels gecommuniceerd. Sommigen stellen dat dat een bewuste strategie was waarmee de Europese Unie te kennen geeft toch nog te zoeken naar een ander samenwerkingsverband, anderen zeggen gewoon dat het waarschijnlijk een vergetelheid is. Wat is de inschatting van Axel Buyse? Is er tussen de lidstaten nog eensgezindheid over een mogelijke toetreding van Turkije tot de Europese Unie? Het gevoel bestaat dat de Europese Unie het fundamentele debat over Turkije steeds meer voor zich uit schuift. Ondertussen wordt een staatshoofd als president Emmanuel Macron toch maar beledigd door het staatshoofd van Turkije, wat niet op die manier kan blijven duren. Zal de Europese Raad van december knopen doorhakken over mogelijke sancties of naar een ander systeem van samenwerking zoeken?

De samenwerking met Afrika komt ook vaak aan bod op de Europese Raden. Er was sprake van een herziening van de multilaterale schuld. Is de Europese Unie pleitbezorger van een schuldkwijtschelding of opteert ze eerder voor een schuldopschorting voor dit en volgend jaar vanwege COVID-19?

De coronacrisis is binnen Europa tot dusver anekdotisch aangepakt en de spreker is blij dat er een informele Raad komt op het einde van de week. Ze hoopt dat er een gecoördineerde aanpak komt voor het reizen, het testen enzovoort. Ook voor de vaccinatiestrategie en de aankoop van het vaccin is al een en ander geregeld, maar ze hoopt nu dat er nog een strategie komt voor de uitrol en de verdeling over de diverse lidstaten. Ze hoopt ook dat Europa zich toch eens wat krachtiger toont dan in het begin van de crisis. Kan Axel Buyse inschatten hoe dat er uitziet?

De brexit blijft naast corona de actualiteit beheersen. De deadline van 15 oktober is niet gehaald, maar toch blijft de EU duidelijk voorstander om te blijven praten in de hoop tot een deal te komen. Heeft ze het goed begrepen dat Axel Buyse lichtjes positief is omdat er bijvoorbeeld geen perslekken zijn? Maar wat is nu onder de diplomaten de uiterste datum om tot een vergelijk te komen? Er moeten immers nog een aantal goedkeuringen gebeuren.

Wat de criteria voor toekenning van de middelen uit de Brexit Adjustment Reserve aan de lidstaten betreft, vindt ze de toekenning op basis van de handelsintensiteit met het VK een hele goede strategie. Voor Vlaanderen kan dat absoluut een meerwaarde betekenen gezien de zeer zware impact van de brexit. Wanneer wordt duidelijk hoe die 5 miljard euro verdeeld wordt? Ze veronderstelt dat men nu alles op alles zet voor een akkoord, maar dat men in de marge toch ook bezig is met de verdeling van dat fonds.

2.4. Interventie van Emmily Talpe

Emmily Talpe sluit zich aan bij de bezorgdheden van de collega's over COVID-19 en de brexit. Omdat ze een klein stukje van de toelichting gemist heeft, wil ze meteen ingaan op de coördinatie van de COVID-19-aanpak. Er moet op Europees niveau sturing komen voor de verdeling en de aanpak van de vaccins. Is het overleg van donderdag 29 oktober bedoeld om beslissingen te nemen over het vaccin of is het veeleer een aftastend begin van een tango zoals in veel Europese dossiers? Volgens haar is het belangrijk om te verhinderen dat, zodra het vaccin het er is, men niet wild om zich heen slaat om het te bemachtigen.

Ze vraagt of 'Next Generation EU' ook aan bod gekomen is tijdens de Europese Raden. Tussen het Europees Parlement en de Raad bestaan er een aantal verschillende meningen over het invoeren van de rechtstaatconditionaliteit. Welke mening heeft Axel Buyse daarover?

Ze is ook geïnteresseerd in het tijdelijke kader om de lidstaten meer flexibiliteit te bieden voor staatssteun. Sommige lidstaten zoals Portugal zijn voorstander om dat nog te verlengen. Ze wil de houding van Axel Buyse daarover weten, zeker met het oog op een mogelijke no-deal-brexit.

Wat Turkije en Wit-Rusland betreft, sluit ze zich aan bij de bezorgdheid van de collega's. Wel wil ze weten of er sancties komen voor Wit-Rusland. Op 1 oktober was er unanimiteit over de sancties, maar ze stelt vast dat er op de Europese Raad van 15 en 16 oktober niet verder werd op ingegaan. Worden de sancties nu opgelegd, welke sancties zijn dat en wat zijn de verdere stappen?

Op de Europese Raad van 1 oktober is gezegd dat men zich ernstige zorgen maakt over de mensenrechtensituatie in China. Is dat niet wat zwak? Moet men aan de investeringsovereenkomst geen voorwaarden voor mensenrechten koppelen? Wat is de mening van Axel Buyse in dezen?

De brexit is een van die tango's die al lang bezig is en de sensualiteit in die tango is al lang verdwenen. Er is sprake van een heel klein sprankeltje hoop. Volgens Axel Buyse zou een akkoord beter zijn dan geen akkoord, maar aan de andere kant is het soms beter geen akkoord te hebben dan een slecht akkoord. Het is een heel frêle evenwicht.

Komt er nog een akkoord voor het einde van het jaar? In de commissie is de piste ook al besproken dat er na de no-deal eventueel akkoorden over deelaspecten komen. In welke richting ziet Axel Buyse dat evolueren, is dat effectief nog voor 31 december of erna?

Was de Europese Raad waartoe Axel Buyse geen toegang kreeg, een fysieke Raad? Als die digitaal was, zou ze het corona-argument bijzonder spijtig vinden. Ze betreurt het dat Vlaanderen niet mee aan zet kan zijn, of toch niet in de eerste lijn mee kan debatteren over wat er voor ons bijzonder belangrijk is en over wat er op ons afkomt. Alle input kan gebruikt worden.

3. Antwoorden van Axel Buyse

Axel Buyse geeft in zijn antwoorden zoveel mogelijk de standpunten van de Vlaamse Regering weer. Bij een persoonlijk standpunt zal hij dat ook duidelijk vermelden.

3.1. Solidariteit met Frankrijk

Wat de solidariteit met Frankrijk betreft in het conflict met Turkije, is er nog geen formeel standpunt ingenomen door de Europese Raad omdat de jongste escalatie, de 'camembertoorlog', tussen de Europese Raden in plaatsgevonden heeft. Charles Michel heeft als voorzitter van de Europese Raad zijn uitdrukkelijke solidariteit met Frankrijk betuigd, net als een aantal van de grootste lidstaten, waaronder Duitsland. De spreker bevestigt dat hij in een vorig verslagmoment gezegd heeft dat Duitsland doorgaans een beetje voorzichtig is waar het Turkije aangaat, omwille van de grote belangen en vanwege een zeer grote groep mensen van Turkse afkomst in Duitsland. Maar in deze kwestie heeft kanselier Angela Merkel zich heel duidelijk solidair verklaard met Frankrijk. Bij zijn weten is er geen enkele Europese lidstaat die Frankrijk in dezen, wat verbale steunbetuigingen betreft, zal afvallen.

3.2. Wit-Rusland

Met betrekking tot Wit-Rusland is er niet echt een standstill. Er is beslist dat er sancties konden komen nadat Cyprus zijn veto als het ware had ingetrokken. Op dit ogenblik bekijkt men wie onder de sancties valt, want in eerste instantie worden de sancties verbonden aan personen. Het gaat dan om personen die bekendstaan rechtstreeks betrokken te zijn bij de keiharde repressie die daar gevoerd wordt. Die mensen mogen de EU niet meer in en hoogstwaarschijnlijk worden hun rekeningen in de EU bevroren. Eerst was men een beetje voorzichtig met de president zelf, maar die voorzichtigheid heeft men laten varen. Dit is een eerste stap van de sancties die men wil invoeren. Men gaat voorzichtig tewerk omdat de mogelijkheid bestaat dat Rusland zich gaat bemoeien in het conflict in Wit-Rusland, wat men wil vermijden. Vooral voor de mensen ter plekke zou dat een zeer negatieve ontwikkeling zijn.

3.3. Cyberspionage

Van spionage is men zich zeer goed bewust in Europa. Ook de Permanente Vertegenwoordiging van België is in het verleden al het slachtoffer van hacking geweest en het kantoor van de AAVREU is meer dan een jaar geleden grondig doorzocht. Het heeft lang geduurd voor de staatsveiligheid het weer beschikbaar stelde, omdat men vreesde dat er zaken achtergelaten zouden worden. Dat is blijkbaar niet gebeurd, maar men is er zich van bewust dat het belangrijk is.

Axel Buyse voegt toe dat men aan de oprichting van een Europees Cyber Security Center gaat beginnen. Die dienst moet zich heel bewust richten op de bestrijding van cyberroverij. De cyberonveiligheid is op dit ogenblik toch wel de grootste zorg. Het is nog niet duidelijk of die dienst in Brussel dan wel in Luxemburg of in Boekarest komt. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest Brussel vangt aan de ene kant heel graag dit soort van instituten op, maar heeft aan de andere kant problemen met breedbandontwikkelingen, meer bepaald met de invoering van 5G, wat de kansen voor Brussel afremt. Ondertussen heeft men beslist dat er in de Europese wijk en

rond de NAVO een 5G-bubbel tot stand wordt gebracht, in afwachting van een definitieve uitspraak over de uitrol over het hele grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest Brussel.

3.4. Ontzegging tot de Belgische delegatie

Axel Buyse betreurt dat hij geen deel kon uitmaken van de Belgische delegatie voor de jongste reeks Europese Raden. Zelf kan hij daar heel weinig aan doen. Die kwestie moet politiek opgenomen worden. Hij verklaart hoe de huidige regeling tot stand gekomen is. Toen de samenwerkingsakkoorden in 1994 werden ondertekend, had de Europese Raad nog geen formeel statuut. Het was een periodieke, symbolische samenkomst van staats- en regeringsleiders. Sinds het Verdrag van Lissabon van eind 2007 is de Europese Raad uitgegroeid tot de top van de Europese besluitvormingspiramide. Op dit ogenblik werkt men voor de Belgische aanwezigheid op Europese topvergaderingen nog altijd met het samenwerkingsakkoorden van 1994, waarin geen sprake is van een Europese Raad.

Dat Axel Buyse tot dusver toch in de Belgische delegatie van een beperkt aantal Europese Raden werd opgenomen, gebeurde op basis van federale goodwill. Dat gebeurde telkens bij besprekingen over het MFK, waarbij de belangen van de deelstaten zo groot zijn, dat de aanwezigheid van deelstaatdiplomaten geboden is.

Axel Buyse hoopt dat er snel een serieus gesprek op gang komt tussen de deelstaten en de Federale Regering om te zorgen dat het principe 'foro interno, foro externo', waardoor Vlaanderen verantwoordelijk is voor zijn binnenlandse en ook buitenlandse beleid, gehonoreerd wordt.

Voor alle duidelijkheid herhaalt Axel Buyse dat elke lidstaat voor de Europese Raad van 15 en 16 oktober een delegatie van maximaal vijf mensen mocht samenstellen. Volgens de spreker had daar voor België een vertegenwoordiger van de deelstaten bij gekund, al was het dan maar dat die persoon tegelijkertijd als liaison optrad voor Wallonië en Brussel en voor de Duitstalige en de Franse Gemeenschap. Zo'n regeling zou al een goede stap vooruit zijn als er in de toekomst dezelfde problemen zijn. Hij voegt toe dat dat zijn persoonlijke mening is.

3.5. Uitslag brexit

De uitslag van de brexit valt niet te voorspellen. Het gevaar bestaat dat men met een compromis voor de dag komt dat voor de Noorzeelanden niet zo goed is, maar dat men voorlegt met de boodschap te nemen of te laten. Dan zal er ook een beslissing in de ene of de andere richting genomen moeten worden.

Op dit moment wordt er op het scherp van de snee onderhandeld waarbij men als het ware met een pokerspel bezig is: wie het langst zijn koelbloedigheid bewaart, maakt de grootste kans om de winst binnen te halen. Vlaanderen heeft nog altijd alle vertrouwen in de Europese onderhandelaars en gaat ervan uit dat ze het onderste uit de kan zullen halen. Het blijft evenwel afwachten in welke mate de Britten de – en dat zijn zijn persoonlijke woorden – rationaliteit laten triomferen op de gevoeligheid van de mensen die op dit ogenblik aan het roer staan.

3.6. Aanpak COVID-19

Wat COVID-19 betreft, moet er een evenwicht zijn tussen soevereiniteit en solidariteit. De meeste EU-lidstaten zijn die mening toegedaan. De lidstaten waren tot voor het uitbreken van de pandemie nog altijd in grote mate soeverein verantwoordelijk voor hun volksgezondheidsmaatregelen. Nu wordt wel duidelijk dat daar een aantal kanttekeningen bijgeplaatst moeten worden.

Volgens de spreker zouden er weinig problemen zijn om bijvoorbeeld afspraken te maken over het volgende: gelijke criteria voor quarantainemaatregelen, het al dan niet sluiten van de grens, het uitwisselen van informatie over de efficiëntie en effectiviteit van bepaalde testen, het respecteren van de interne markt, het afspreken van grensoverschrijdende beschermingsmaatregelen en een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van de vaccins die eraan komen. Dat zijn stuk voor stuk afspraken die geen echte inbreuk zouden betekenen op de soevereiniteit van een land.

Bij het begin van de pandemie kon men vaststellen dat de soevereiniteit toch op een vrij egoïstische manier werd ingevuld, met name door twee grote lidstaten op het ogenblik dat ze de uitvoer van het beschermingsmateriaal aan banden legden. Europa dient ervoor om dit soort van toestanden te overstijgen.

3.7. Nationale herstelplannen

Wat de nationale herstelplannen betreft, is men op dit ogenblik op regeringsniveau en binnen de Vlaamse ambtenarij druk bezig om zich verder voor te bereiden. De moeilijkheid zit hem in het vertalen van het Vlaamse relanceplan, zoals dat vervat is in de septemberverklaring, naar het Belgische herstelplan. Het gaat om 5,1 miljard euro die goedgekeurd moet worden, project per project en in zijn totaliteit, door de taskforce van tachtig personen. Die taskforce – en dat is misschien een klein misverstand – wordt niet samengesteld door de lidstaten maar wordt samengesteld uit de verschillende directoraten-generaal van de Europese Commissie. Uiteindelijk zal die taskforce van Europese ambtenaren zijn zegen moeten geven aan de projecten, op basis van een hele reeks vooropgestelde doelstellingen en regels.

Daaraan gaat heel wat contact vooraf over de nationale plannen die de regering indient. Voor België rijst gezien de staatsstructuur een klein probleem omdat de Europese Unie een geïntegreerd plan vraagt. Op een of andere manier moet men ervoor zorgen dat de Vlaamse belangen, in de brede betekenis van het woord, voldoende aan bod komen in het Belgische nationale plan. Dat betekent dat er een flinke coördinatie moet plaatsvinden tussen de Vlaamse Regering en het federale niveau, met staatssecretaris Thomas Dermine, die verantwoordelijk is voor het uiteindelijk samenstellen van het Belgische plan. De spreker vermoedt heel sterk dat er daarover de komende weken contacten zullen zijn tussen alle deelstaatregeringen en de Federale Regering.

3.8. Brexit Adjustment Reserve

Axel Buyse bevestigt dat de Brexit Adjustment Reserve een positief gegeven is. Dat fonds blijft evenwel een doekje voor het bloeden: met 5 miljard euro kan men de potentiële ellende van de brexit niet helemaal oplossen. Het fonds kan wel middelen geven om de pijn te milderen die sommige bedrijven, sectoren en regio's zullen ervaren.

De Vlaamse diplomatie is er inderdaad in geslaagd om de Vlaamse criteria onder de neus van de Commissieambtenaren te schuiven die de verdeelsleutels moeten vastleggen. Normaal moet dat gebeuren tegen eind november. Hij stelt vast dat zij de Vlaamse voorstellen in elk geval serieus nemen, wat geen absolute garantie is. Vlaanderen moet blijven monitoren uiteraard, maar de Commissie heeft toch al erkend dat het criterium van de handelsintensiteit een eerlijk criterium zou zijn om een groot deel van die middelen te verdelen.

Wat de handelsintensiteit betreft, is het duidelijk dat het grootste slachtoffer Ierland is. Dat blijkt uit een berekening van de Vlaamse overheid. Ierland komt op de eerste plaats, Nederland op de tweede plaats en Vlaanderen zit daar een klein stukje onder en dan België als geheel natuurlijk, ook iets lager maar toch ook niet

heel veel, en dan komt Denemarken. Dit criterium zou dus voor Vlaanderen en België een goed criterium zijn.

Een ander criterium dat ook voorgelegd is, is het aandeel van de kmo's in de handel met het Verenigd Koninkrijk, wat ook voor de Vlaamse economische structuur een heel goed criterium zou zijn. De kans is ook groot dat een deel van die 5 miljard euro geoormerkt wordt voor de visserij.

3.9. De houding van de lidstaten ten aanzien van Turkije

Wat de houding ten aanzien van Turkije betreft, hebben de lidstaten zich ondertussen toch geuit. Feit is dat Turkije ligt waar het ligt en dat de EU daarmee rekening moet houden.

Turkije heeft een 'wapen' in handen in de vorm van een paar miljoen vooral Syrische vluchtelingen dat het herbergt en waarvoor het Europese financiële middelen krijgt. Een paar maanden geleden heeft Turkije een deel van die vluchtelingen nog op een behoorlijk krasse manier ingezet om de Grieken het leven zuur te maken.

De relatie met Turkije blijft een heel moeilijke zaak die we best samen kunnen aanpakken op Europees niveau en waarvoor we eigenlijk ook een beroep zouden moeten kunnen doen op een vorm van samenwerking met Rusland. Zo'n internationale politiek is – dat is het persoonlijke standpunt van Axel Buyse – een heel ingewikkeld schaakspel, waarbij men zich vaak niet kan permitteren om uitsluitend zaken te doen met partners die spiegelbeelden van jezelf vormen. Soms moet men proberen gemeenschappelijke belangen gemeenschappelijk te maken.

Volgens Axel Buyse blijkt dat mogelijk te zijn. Hij verwijst naar de tegenstelling die gerezen is tussen Rusland en Turkije over de strijd in Nagorno-Karabach. Ook mag men niet vergeten dat Rusland zichzelf op dit ogenblik ziet als het nieuwe Rome, en dat er op basis van het gedeelde orthodox-christelijke geloof nog altijd een vorm van solidariteit meespeelt met landen als Griekenland en Cyprus.

Het inzetten van jihadi's in het conflict in Nagorno-Karabach is ondertussen bevestigd op meerdere niveaus. Turkije heeft overigens ook hetzelfde gedaan in Libië, wat natuurlijk zeer verstorend is voor de stabiliteit in die landen.

De NAVO heeft op dit ogenblik als organisatie heel veel problemen. De traditionele sterkhouder van de NAVO die decennialang ook een veiligheidsparaplu over heel West-Europa heeft uitgespreid, de Verenigde Staten, is op dit ogenblik een wat wankele bondgenoot geworden. Men kan alleen hopen op evoluerende inzichten in de Verenigde Staten op basis van reële belangen. Uiteindelijk zijn de Verenigde Staten geen moloch. Het is ook een land met heel wat botsend ideeëngoed en men kan alleen maar hopen dat men er het belang van die solidariteit met West-Europa blijft inzien.

Turkije heeft ook sinds de Tweede Wereldoorlog een bijzonder woelige geschiedenis gekend, waarbij het land te maken had met botsende maatschappelijk-politieke stromingen. Aan de ene kant was en is er een aanzienlijk deel van de sociale elite die verder richting verwestersing en Europeanisering van het land streeft. De jongste jaren zette zich dan weer een conservatieve, door een striktere interpretatie van de islam gedreven politieke stroming door. Die werd bovendien gekoppeld aan pan-Turks gedachtegoed – een streven om van Turkije een leidende mogendheid te maken binnen de grote groep Centraal-Aziatische landen waar met Turks verwante talen wordt gesproken. Turkije werd om strategische redenen lid van de NAVO, maar speelt binnen die organisatie inmiddels een dubbelzinnige rol. De aankoop van een Russisch luchtafweersysteem is daar een illustratie van, naast het provocatief optreden richting Griekenland en Cyprus.

Het Rusland van Poetin is de voorbije jaren dan weer geostrategisch verzwakt, zoals blijkt uit de afloop van het conflict rond Nagorno-Karabach, waar de primaire Armeense bondgenoot het onderspit heeft moeten delven tegenover een door Turkije gesteund Azerbeidzjan. Landen als Polen en vooral de drie Baltische republieken voelen zich intussen wel structureel bedreigd door Rusland, dat zich opnieuw in het nauw gedreven voelt door de ontwikkelingen in Wit-Rusland.

3.10. Europees herstelplan

Er wordt volop gewerkt aan de Recovery and Resilience Facility, het Europese herstelplan, waarvoor per lidstaat prioriteiten vastgelegd moeten worden.

Axel Buyse beseft dat de stakeholders staan te trappelen. Er worden heel mooie projecten ingediend. De Vlaamse havengebieden en de bedrijven die daar actief zijn, komen met schitterende projecten die meteen een grote hap uit de CO_2-uitstoot kunnen wegnemen, maar er zijn ook tal van kleinere projecten die heel interessant zullen zijn. Men moet nog even afwachten wat het wordt. Uitgangspunt van de Vlaamse Regering voor de eigen bijdrage tot het Belgische herstelplan is en blijft het eigen plan Vlaamse Veerkracht, dat in de Septemberverklaring zat vervat.

3.11. Klimaatdoelstellingen

In verband met de klimaatdoelstellingen kan Axel Buyse meedelen dat de Federale Regering wel degelijk positie heeft gekozen tijdens de jongste Raad en de uitstoot met 55 procent wil reduceren.

Dat ligt moeilijk voor Vlaanderen en moet besproken worden. Het is wel niet zo dat men zich nu al heeft vastgelegd. Het gaat immers om een inspanningsverbintenis op dit ogenblik en nog niet om een resultaatsverbintenis. Pas op de Europese Raden van 10 en 11 december komt men tot een echt besluit over de Klimaatwet. Het is dus van groot belang dat er op die Raad, en in de aanloop naar die Raad nog een serieus gesprek is waarbij de Vlaamse bekommernissen rond internationale flexibiliteit en kostenefficiëntie voldoende overgenomen kunnen worden door het federale niveau.

Axel Buyse bevestigt dat federaal premier Alexander De Croo heeft aangehaald dat er een intern overleg nodig is. Alexander De Croo heeft zich vastgelegd op de inspanningsverbintenis van 55 procent, net als alle andere Europese lidstaten overigens. Maar bij die afspraak rijzen verschillende vragen. Moet dat echt elk land zijn? Kan het ene land meer inspanningen leveren dan het andere, rekening houdend met zijn bevolkingsdensiteit en de dichtheid van zijn industriële apparaat? Wat gebeurt er als men die percentages niet haalt?

Allemaal vragen die behandeld moeten worden, net als de vraag over de kernenergie in een aantal lidstaten. Als men die uitschakelt, is dat voor landen als Frankrijk, Polen en Zweden een bijzonder zware dobber.

Binnenkort vindt ook verder contact plaats tussen de federale topdiplomaten binnen de Permanente Vertegenwoordiging van België en het kabinet van minister Zuhal Demir. Dat gesprek is nodig om na te gaan hoe de strategie bepaald wordt voor de Europese Raad van 10 en 11 december. Het is ook noodzakelijk dat het Vlaamse voorbehoud in dezen uitgeklaard wordt bij die twee ambassadeurs. Ze moeten weten waar de knopen zitten en overtuigd worden van het sérieux van de Vlaamse opmerkingen. Het gaat niet zomaar om een ideologische verblindheid of een vorm van klimaatnegativisme. Het gaat om reële bezorgdheden van Vlaanderen om de doelstellingen te behalen, zonder dat daarmee onze eigen economie en bedrijven in het gedrang komen. Daar is niemand bij gebaat. Als er geen consensus

gevonden kan worden op Belgisch niveau, dan heeft België geen standpunt. Dat is een zwaktebod en dus wordt geprobeerd een gemeenschappelijk standpunt te vinden tegen die tijd. Via de Vlaamse diplomatie is er overigens ook een intens overleg voorbereid tussen het kabinet-Demir en het kabinet van Europees commissaris Frans Timmermans.

3.12. Europese ID

Over die gezamenlijke identiteitskaart is er nog niet veel bekend. Axel Buyse belooft na te gaan hoe dat precies zit en de informatie aan de leden te bezorgen.

3.13. Politieke strategische sturing

Politieke strategische sturing is een moeilijke kwestie. Het juiste evenwicht tussen soevereiniteit en solidariteit, of het opgeven van die soevereiniteit of laten opgeven daarvan in een hoger Europees verband, dat is een zaak waarover de meningen sterk uiteenlopen. Daarover zijn ook de meningen verdeeld bij de Vlaamse partijen in dit parlement. Hij zal aan zijn eigen kabinet vragen hoe de houding van Vlaanderen is ten aanzien van het loslaten van de consensus op het vlak van het internationaal beleid.

Het zoeken naar een ander samenwerkingsverband met Turkije is volgens Axel Buyse wel nodig. Hij bevestigt dat men president Erdogan geen extra wapens in de hand wil geven door de onderhandelingstoetredingen, die hem inderdaad aardig wat middelen opbrengen, formeel stop te zetten. Maar er is op dit ogenblik geen enkele vooruitgang in die onderhandelingen en Axel Buyse denkt, en dat is opnieuw zijn persoonlijke analyse, dat op dit ogenblik geen enkele lidstaat van de Europese Unie bereid zal zijn om die toetreding te versnellen.

Axel Buyse las vanochtend nog in Politico, een gespecialiseerd vakblad voor wie met Europa bezig is, in de dagelijkse beschouwingen van hoofdredacteur Florian Eder de retorische vraag "Stel u voor dat Turkije nu lid zou zijn van de Europese Unie, hoe zouden we dan vooruitgang boeken binnen de Europese Raad?". Een retorische vraag weliswaar, maar waar een wereld achter schuilt. In de huidige context is dat bijna onmogelijk. Hij verwijst nog eens naar het incident waarbij Turkije de Franse president Emmanuel Macron beledigd heeft en vermeldt ook dat er in een recent verleden soortgelijke incidenten geweest zijn met Duitsland en Nederland.

3.14. Schuldherziening Afrika

Axel Buyse bevestigt dat in de slotbeschouwingen van 15 en 16 oktober de Europese Raad herhaald heeft dat ze binnen alle multilaterale fora die gaan over de herziening van de schuld van Afrika, opkomt voor een schuldherziening, een schuldverlichting van de Afrikaanse landen. De Raad heeft zelfs gevraagd om hiertoe eind november een gezamenlijke benadering voor te bereiden.

3.15. Gestructureerde COVID-19-aanpak

De Belgische diplomaten en die van andere lidstaten zullen een anekdotische behandeling van COVID-19 proberen te voorkomen. Axel Buyse vermoedt dat er op 28 oktober een voorbereidende DGE-vergadering is over die buitengewone Europese Raad waar dan zeer duidelijk zal blijken dat de Belgische kant op een systematische wijze wil werken. De crisis is te vergevorderd om te blijven palaveren. Er moeten echt afspraken gemaakt worden.

3.16. Timing brexit

Over brexit is Axel Buyse hoopvol, maar men moet realistisch blijven. De uiterste datum nadert snel. Als er tegen eind deze maand begin november geen duidelijkheid is, dan staat het er heel slecht voor omdat men de kern van de onderhandelingen niet over nieuwjaar kan trekken. Dat voorstel hebben de Britten keer op keer afgewezen. Men kan ongetwijfeld nog altijd over begeleidende maatregelen spreken, maar de kern van de onderhandeling zal rond moeten zijn tegen 1 januari of er is geen deal.

3.17. Rechtstaatconditionaliteit

Met de rechtstaatconditionaliteit in het herstelbeleid is men druk bezig. Europa is een constructie gebouwd op het zoeken naar consensus. Dat betekent ook dat men ook over heikele thema's zoals de rechtstaatconditionaliteit uiteindelijk een gemeenschappelijke benadering zal moeten zoeken met alle lidstaten. Ontwikkelingen in Polen en Hongarije rond de onafhankelijkheid van de rechtspraak en meer bepaald van de rechters, baren serieus zorgen. Maar die landen het mes op de keel zetten door hun de toegang tot Europese fondsen te ontzeggen, kan een averechtse reactie uitlokken. De andere lidstaten kunnen het zich volgens Buyses persoonlijke mening niet veroorloven om alle bruggen met Polen en Hongarije op te blazen. Hij hoopt op evolutie, op voortschrijdend inzicht in de Midden-Europese landen, rond de kern van wat wij als onze Europese waarden beschouwen.

3.18. Uitbreiding staatssteun

De kans dat de staatssteun uitgebreid wordt, is reëel. De mate waarop dat in alle Europese programma's wordt opgenomen, is een open vraag. Onduidelijk is hoe dat zal zijn binnen de Brexit Adjustment Reserve. Volgens Axel Buyse bestaat de kans, zeker voor visserij, dat er een en ander nodig zal zijn om die overeind te houden.

3.19. China

Moet men harder tegen China aangaan? Er is een vorm van onderlinge afhankelijkheid met China ontstaan. In de loop van de voorbije jaren heeft men dat zelfs vaak toegejuicht. Dat blijkt uit de manifeste aanwezigheid van China in de havens, zeker in Antwerpen.

Door voortschrijdend inzicht en zeker ook door COVID-19, is men tot het inzicht gekomen dat daar toch ook vraagtekens bij te plaatsen zijn. Zaak is te weten waar men precies kan ingrijpen zonder in het eigen vlees te snijden. Een muur optrekken gaat niet. Het is zaak met China te leren leven en voldoende in te zetten, ook op mensenrechten, maar tegelijkertijd te beseffen dat onze manoeuvreermogelijkheid beperkt is. We zijn beperkt door de wederzijdse belangen en beperkt ook door de wijze waarop de Chinezen hun soevereiniteit opvatten. In de woorden van de Commissie is China tegelijkertijd een handelspartner, een onderhandelingspartij, én een echte rivaal.

Axel Buyse beseft dat dat een heel pijnlijk proces is voor mensen die beducht zijn over wat er in China intern gebeurt: Tibet, Hong Kong, de Oeigoeren enzovoort. Ons volledig afsluiten van China heeft geen zin. Het is nodig om een constructieve dialoog proberen op te bouwen met China, hopend dat ook zij zich bewust zijn van die wederzijdse afhankelijkheid, wat volgens de spreker het geval is. Eenzelfde benadering is nodig voor Rusland en Turkije, hoe moeilijk dat ook vaak is.

3.20. Fysieke Raad van 15 en 16 oktober

Tot slot bevestigt hij dat de Europese Raad van 15 en 16 oktober fysiek was met een beperkte delegatie van vijf personen buiten de premier.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Johan DECKMYN
Karl VANLOUWE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AAVREU	Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie
Benelux	België, Nederland, Luxemburg
DGE	directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie
EC	Europese Commissie
EU	Europese Unie
FOD	Federale Overheidsdienst
kmo	kleine of middelgrote onderneming (meervoud = kmo's: kleine en middelgrote ondernemingen)
MFK	meerjarig financieel kader
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (= NATO)
OPCW	Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons
VK	Verenigd Koninkrijk
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad